

Оила Ва

Жамият

3 (1310)-сон 18 январь 2017 йил

Газета 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

КИТОБСИЗ КЕЛАЖАК ЙЎҚ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Китоб махсулотларини чоп этиш ва тарқатиш тизимини ривожлантириш, китоб мутолааси ва китобхонлик маданиятини ошириш ҳамда тарғибот қилиш бўйича комиссия тузиш тўғрисида"ги фармойишини ўқиб

Инсониятнинг жаҳолатга қарши биринчи муқоваланган исёни китобдир.

Риёю разолат, тубанлик, пастликка қарши одам болалари бино этган илк истеҳком ҳам китоб саналади.

Дунёвий қабоҳат, зулму залолатнинг жаҳоний хуруж-ҳамласига қарама-қарши ўлароқ бани башар авлоди мустаҳкам, емирилмас ва қудратли лашкар саналмиш китоб армиясини бунёд этдики, мана, минг-минг йиллар, асрлардан буён жаҳон саҳнида бир-бири билан муқобил куч – маърифат ва жаҳолат эзгулик ва ёмонлик тимсолида кечаю кундуз тин олмай, тиним билмай бир-бири билан аёвсиз кураш олиб бораётир. Минг-минг йилларким бу муҳораба бир зум бўлса-да тингани йўқ. Дунёнинг бугунги авзойига кўра ҳали-бери тинмоғи ҳам дарғумон.

Кўҳна тошбитиклардан бошланган китоб ва китобнавислик инсоният тамаддунининг энг буюк, олий кашфиёти ва мўъжизаси сифатида бани башар тарихида дунё тургунча қуёшдай порлаб, чарақлаб турмоғи муқаррар.

Энг қадим, кўҳна китобларнинг муқоваси ҳам, саҳифаси ҳам тошдан бўлган.

Одамзод қавмининг жоҳилликларини нодонликларидан юрак-бағри қонга тўлган қадимий сахаройи адиб тоғу даштга чиқиб, алам ва армон билан ён-атрофга назар ташларкан, оҳ тортганча

"Янги олам, янги одам қайтадан тузмок керак", деган сўзларни чўкич билан тош вараққа ўйиб битган бўлса не ажаб?

Қадим туркий тошбитиклардан тортиб Ўрхун – Энасой ёзувларига, Зараутсой ғоридаги суратлару Афросиёб нақшлари, қадим Бақтриянинг кўҳна Кушон хатларидан токи Олтой тоғларидаги тошларга битилган ҳарфларга қадар – бутун башарият авлодига халқимиз тамаддунининг, насл-насабимизу маърифатимиз томирларининг нақадар қадимийлиги билан буюклигидан дарак бермайдими?

Истаган адиббингизни ҳам, китобингизни ҳам шохини қайириб, томирини қирқиб берадиган компьютер асрида, интернет замонидан Навоий бобонинг "Хамса"сидан "Фарҳод ва Ширин" достонини ўқийтиб, ноҳос ўзим учун қутилмаган бир қизиқ мўъжизани кашф қилгандай бўлдим:

Интернет замони хўп мўъжизакор,

Айтай Шарқ зақосин

қадим сеҳридан:

Фарҳод ўз Ширинин кўргандир

илк бор,

Ҳазрат Навоийнинг

компьютеридан.

Мен Навоий бобомиз тилга олган, юксак заковат ва маҳорат билан қўллаган ўша "ойинаи жаҳоннамои"ни

бугунги энг зўр ва замонавий компьютерларнинг бобокалони деб фахрлансам, гурурлансам – минг қарра ҳақли бўлиб чиқаман!

Биз Оврупою Осиё мамлакатларидан келтирилаётган қоғозлару китобларнинг кўркем ва нафислигидан ҳайратланамиз, одамзод тафаккури ва тараққиётининг энг гўзал медалари, ноширлик санъатининг энг охириги намуналари сифатида қўлга олганда завқланамиз, ҳавасимиз келади. Ёзув қоғозлари шу даражада сифатли ва нафиски, одам бир ҳарф ёзишга ё қоралашга ҳам қўли бормади ботинолмай туради.

Ана энди Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг "Бобурнома"сидан 1497-1498 йил воқеаларидаги мана бу иқтибосга эътибор беринг: "Самарқанд шаҳри ажаб ораста шаҳредур, бу шаҳарда бир хусусияте борким, ўзга кам шаҳарда андоқ бўлмай... Хўп нонволиклари ва ошпазликлари бордур. Оламда яхши қоғаз Самарқанддин чиқар. Жувози қоғазлар суйи тамом Кониғилдин келадур. Кониғил Сиёҳоб ёқасидадурким, бу қора сувни Обираҳмат ҳам дерлар..."

Китобат санъати ҳақида гапирар экан, Бобур бобомиз 1505-1506 йил воқеаларида Султон Ҳусайн Мирзо давридан, ҳазрат Навоий замонидан шундай маълумотни келтириб ўтади: "Хушнавислардин агарчи хили киши бор эди,

вале борининг саромади насх таълиқда Султон Али Машҳадий эди. Мирзо учун, Алишербек учун қалин китобатлар қилди. Ҳар кунда ўттуз байт Мирзо учун ва йигирма байт Алишербек учун битир эди".

Қуръони Каримнинг биздаги энг муҳташам китобатида Соҳибқирон Амир Темур бобомизнинг кўз нурлари билан қўл излари қолган.

Бизнинг элда, бахшларимиз тилида "Алломиш" донишманд янграб, тоғу тошлар сел бўлиб оққан асрларда бошқа элатлар эндигина патқаламга ўргана бошлаган эди.

Энг қадим ва донишманд ношир сифатида халқимиз "Авесто" сингари улкан нашрни инсоният тамаддуни ва тарихининг китоб жавонида ҳанузга қадар сақлаб келмоқда.

"Темур тузуклари" тимсолида бизнинг аждодларимиз давлатчилик ва саркардалик, лашкар тутиш ва ҳарбу зарб юритишнинг қумсий тамойиллари ва йўриқларини тузганларида, бугун дунёга дағдаға солаётган айрим мамлакатларнинг Ер узидан номи нишонини ҳам йўқ эди. Холбуки, айни шу давлатларнинг армиясида Амир Темур бобомиз тузукларидаги лашкар тузиш, жанг юритиш санъати ва услублари ҳарбий тактика дарслари сифатида ҳозирга қадар ўқитилиб, ўргатилиб келинмоқда.

(Давоми 3-бетда)

2017 йил — Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили

Маҳалла — шарқона, миллий қадрият. У ўзда кўп асрлик тарих мобайнида шаклланган ва тобора сайқал топиб бораётган бой аъёналарни мужас-сан этади. Бу аъёналар шу қадар мукамалки, бугун ўз миллий давлат-чилигига эга халқимизнинг ўзини ўзи бошқаришдаги демократик механизмга айланган улғурди. Юртимиз аҳолисининг барчаси муайян маҳаллада истиқомат қилади. Ўзбекиликда инсон ҳаётини маҳалласиз тасаввур этиб бўлмайди. Биринчи Президентимиз Ислон Каримовнинг "Юксак маънавият — энгилмас куч" асарига маҳалланинг маънавий ҳаётимизни юксалтиришдаги роли ва таъсирига алоҳида баҳо берилган: "...Азалдан ўзбек маҳаллалари чинакам

ва маънавий-ахлоқий ишлар бўйича маҳалла маслаҳатчиси. Муҳайё Саримсоқова. — Айрим ёш келинлари-миз ота уйда эрка бўлиб ўсган, сабр-қаноат нима эканини чуқур хис қилмайди. Қайнонанинг яхши гап билан ўргатаётган йўл-йўриқларини нотўғри тушунадиган келинларимиз ҳам бор. Уларнинг ота-оналари билан гаплашаман. Ёш келинчаларга қиз бола уйдан учирма бўлаётганда бор эркаликларини уйда қолдиришлари лозимлигини қизларнинг онгига сингдириш кераклигини тушуни-раман.

Маҳалла маслаҳатчиси муомала маданиятига эга бўлиши керак. У ҳудудда яшаётган ҳар бир фуқаронинг дилига йўл топа билиши, тарбияси оғир ўсмирлар,

олмаса, қандай қилиб бошқаларни му-росага чакир олади?

Маслаҳатчидан нафақат намунали хулқ-атвора, балки ҳуқуқий ва тиббий жиҳатдан ҳам билимга эга бўлиш талаб қилинади.

Маҳалла маслаҳатчиси ёшларни баркамол қилиб тарбиялаш, оилаларни мустаҳкамлаш, жамиятда ижтимоий-маънавий муҳит барқарорлигини таъминлашдаги ўрни, айниқса, беқийсдир.

"Ботаника" маҳалласида 590 оила рўйхатга олинган. Беш юз етмиш икки хўжаликнинг икки юз беш нафари шахсий томорқадан фойдаланади.

олий ўқув юртларида ўқишни давом эттиришмоқда. Маҳалла ёшларидан йигирма етти нафари олий ўқув юртла-ри талабалари, шулардан етти нафари хориж давлатларининг олий ўқув юртла-рида тахсил олмоқда.

Маҳалла турли кўрик-танловларда иштирок этиб, фахрли ўринларни эгаллаб келмоқда. Жумладан, ўтган йили декабрь ойда "Маҳалла менинг тақдиримда" шиори остида ўтказилган "Ижтимоий тармоқ — хавфли қармоқ" кўрик танлови-нинг маҳаллалараро босқичида биринчи ўринни эгаллаб, туманда мувафақиятли иштирок этди.

М.Саримсоқова маҳалла ёшла-ри ва жамоатчилик муносабат-ларини мустаҳкам йўлга қўя олган маслаҳатчилардан. Маҳалла ёшлари ва ота-оналар, маҳалла фаоллари билан "Фарзанд тарбиясида отанинг ўрни", "Ёшларнинг одоб ахлоқи, муомала ва кийиниш маданияти", "Ота-оналар университети фаолиятини ўрганиш" "Намунали оилалар ибрати" каби мав-зуларда ўқув семинарлари, маънавий-маърифий тадбирлар ўтказиш маҳалла маслаҳатчисининг мунтазам фаоли-яти дорисига киритилган. Шунингдек, Қибрай агро-торторат касб-хўнар кол-лежиди "Ватан ҳимоячилари" кунига бағишланган тадбир ўтказилди. Тадбир-да Ватанин севмиш, унинг ҳар бир қарч-тупроғини ҳимоя қилиш билан бирга ёшларга одам саводси ва гиёҳвандлик домига тушишдан эҳтиёт бўлиш ҳусусида ҳам атрофлича тушунчалар берилди.

— Режаларимиз кўп, ниятларимиз ул-кан, — дейди М.Саримсоқова суҳбатимиз сўнгига. — Маҳалламизда болалар май-дончалари, спорт мажмуаси, ҳар хил тўғарақлар ташкил қилишимиз керак. Айни пайтда болаларимизнинг бўш вақтини самарали ўтказиш — оғриқли нуқтаимиз. Маҳалла болалари ўқув мар-казлари, спорт тўғарақларига қатнаш учун узоққа боришади. Келгусида маҳалла тадбиркорлари билан бирга бу муаммо-ларнинг ҳам ечимини албатта толамиз.

Умида АДИЗОВА,
"Оила ва жамият" мухбири

МАСЛАХАТЧИ НИМА ДЕЙДИ?

миллий қадриятлар маскани бўлиб келади. Узаро меҳр-оқибат, аҳиллик ва тотувлик, эҳтиёжманд, ёрдамга муҳтож кимсалар ҳолидан хабар олиш, етим-есирларнинг бошини силаш, тўй-томоша, ҳашар ва маъракаларни кўпчилик би-лан баамаслаҳат ўтказиш, яхши кунда ҳам, ёмон кунда ҳам бирга бўлиш каби халқимизга хос урф-одат ва аъёналар, авваламбор, маҳалла муҳотида шакл-ланган ва ривожланган".

Маҳалла халқ маънавиятининг мезо-ни сифатида муҳим аҳамиятга эга экан, унда фаолият юритадиган ходимлар атрофдагиларга ҳар томонлама ибрат бўлиши керак. Айниқса, диний-маърифий ишлар бўйича маҳалла маслаҳатчиси бўлиб ишлаш нафақат дунёвий, балки диний илмдан ҳам хабардор бўлишни талаб қилади. Чунки, иш жараёнида диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбияга оид фуқаролар тақлифларини ўрганиши ва ҳаётга тадбиқ этиши керак. Маслаҳатчи ўзини тутиши, кийиниши одоби, муомаласи билан маҳалладаги қиз-жувонлар, келину қайноналарга ўрнак бўла олиши лозим. Шундагина унинг сўзи ўткир, таъсирли, фаолияти эса самарали бўлади.

— Кўпинча оилавий низоларни ҳал этишда қатнашаман, — дейди Тош-кент вилояти, Қибрай тумани "Ботани-ка" маҳалласи диний маърифат

носоғлом муҳит ҳукмрон оилалар, жазо муддатини ўтаб қайтган шахслар билан алоҳида ишлаши, уларнинг ҳаётда ўз ўрнини топиб кетишлариға қўлидан кел-ганича ёрдамлашиши даркор.

— Маслаҳатчи деганда кўз олди-мизга мулоим, ширинсўз, барчага бирдек яхши муомала қиладиган аёл келади, — дейди М.Саримсоқова. — Диний-маърифат, маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчи маънавий, ахлоқий баркамол, жамоат ишларида фаол қатнашиб келган шахс бўлса, бу фазилатлари унинг маслаҳатчи бўлиб ишлашида қўл келади. Чунки, «Фуқаролар йиғинларининг диний маъ-рифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиси фао-лияти тўғрисида»ги намунавий низоми-нинг 2.1.10-бандида таъкидланишича, маслаҳатчи «Маҳалла хотин-қизлари ўртасида соғлом турмуш тарзини шакл-лантириш, кийиниш маданиятини юкс-алтириш борасида аниқ тадбирларни ишлаб чиқиши, амалга ошириши» керак-лиги белгиланган бўлиши мумкин. Бироқ, унинг кўриниши ҳам маслаҳатчи деган номга мос бўлиши керак. Маслаҳатчининг нафақат ўзи балки оиласи ҳам барчага ўрнак бўлиши лозим. Ўзининг уйда ҳар куни жанжал бўлса, ёки келинлари билан чиқиша

Маҳаллада битта мактаб, иккита боғча, ҚВП, санаторий-профилакторий, савдо дўконлари, нонвойхоналар аҳоли хиз-матида.

Маҳалланинг ибратли хонадонлари бекалари Фарида Имомбоева, Наима Йўлдошева, Холита Авазматова билан биргаликда "Қайнона-келин мактаби" ташкил этилган.

Маҳалла ҳудудида учта фермер хўжалиқи мавжуд. Кам таъминланган оилаларга маҳалла тадбиркорлари ва фермер хўжалиқлари томонидан мунтазам моддий ёрдам ажратилади. Бундай хайрли ишлардан маҳалланинг тадбиркор аёллари Сайёра Ҳалимовова, Диплором Ахмадзонова, Ҳафиза Хўжаева ва Мавлуда Темирбоева ҳам четда қолмайди.

—Маҳалламизда ёшларга илм-фан чўққиларини забт этишда ибрат бўлгулик инсонлар кўпчилигини ташкил қилади. Қирғизбой Мирзажонов, Шухрат Тешаев, Баҳодир Холиков, Шухрат Абдулоимов, Собир Исаев каби фан докторларимиз, Мақсудхон Саримсоқов, Лутфулло Мир-заев, Абдували Иминовдек фан ном-зодларимиз маҳалла фаолияти билан боғлиқ ишларда ҳам фаолдирлар.

Ўтган йилда маҳаллада истиқомат қиладиган ўн саккиз нафар коллеж бити-рувчиси бўлган қизларнинг саккиз нафари-ш билан таъминланган. Қолганлари

САМАРҚАНДА НАМУНАЛИ МИЛИЦИЯ ТАЯНЧ ПУНКТЛАРИ ИНСПЕКТОРЛАРИ ТАҚДИРЛАНДИ

Самарқандда "Ички ишлар органларининг намунали таянч пункти" кўрик-танловининг вилоят босқичи ғолибларини тақдирлашга бағишланган маросим ўтказилди.

Унда танловнинг туман, шаҳар босқичларида ғолиб бўлган милиция таянч пунктлари профилактика инспекторлари, фуқаролар йиғинлари раислари, давлат ва жамоат ташкилотлари вакиллари иштирок этди. Унда халқимиз оқсоқиллигини таъминлаш, жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишда ички ишлар идораларининг фаолияти муҳим аҳамият касб этаётганини таъкидлади. Бунда тизимнинг энг куйи бўғини ҳисобланган маҳаллалардаги милиция таянч пунктла-рининг муносиб ўрни бор.

Бугунги кунда

Самарқанд вилоятида 400 дан ортиқ милиция таянч пункти фаолият кўрсатмоқда. Уларнинг аксарияти маҳалла фуқаролар йиғинлари билан бир бинода жой-лашгани, профилакти-ка инспекторларининг маҳалла раиси, диний маърифат ва маънавий-

ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчи, посбон ва фуқаролар йиғини комиссиялари билан ҳамкорликда иш олиб бораётгани ҳудудда оқсоқиллигини таъминлаш, турли ноҳус ҳолатларнинг олдини олишга хизмат қилмоқда. 2016 йилда вилоятдаги 150 дан ортиқ маҳаллада жиноят қайд этилмади.

Танлов ғолибларини аниқлашда милиция таянч пунктларининг хизмат кўрсатиш ҳудудидаги вазият, профилактика инспекторларининг маҳалла фуқаролар йиғини ва аҳоли билан ҳамкорлиги, билим ва тажрибаси, вояга етмаганлар билан ишлаш борасидаги фаолиятига алоҳида эътибор қаратилди.

Пайриқ туманининг Алишер Навоий номидаги маҳалла фуқаролар йиғинида жойлашган 199-милиция таянч пункти биринчи ўринни кўлга киритди ва танловнинг мамлакат босқичига йўлланма олди. Иккинчи ўрин Жомбой тумани "Тут" маҳалла фуқаролар йиғинидаги 119-у, учинчи ўрин Тайлоқ тумани "Янги Тайлоқ" маҳалла фуқаролар йиғинидаги 289-милиция таянч пунктларига насиб этди.

Танловда "Энг маҳоратли профилактика инспектори", "Ёш авлод ҳимоячиси", "Фидойи маҳалла посбони", "Маърифатпарвар маслаҳатчи" каби номинациялар бўйича ҳам ғолиблар аниқланди.

ҒОЛИБЛАР САРАЛАНМОҚДА

Наманганда "Ўзбекистон Халқ демократик партиясининг энг фаол аёли" кўрик-танловининг вилоят босқичи бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Халқ демократик партияси марказий кенгаши ҳамда маҳаллий кенгашлари масъул ходимлари ва фаоллари, халқ депутатлари вилоят Кенгашидаги депутатлик гуруҳи аъзолари, ҳамкор ташкилотлар вакиллари, журналистлар иштирок этган тадбирда мамлакатимизда хотин-қизларнинг жамиятдаги ўрнини мустаҳкамлаш, ижтимоий-сиёсий фаоллигини оширишга қаратилган алоҳида эътибор юксак самаралар бераётгани таъкидланди.

— Хотин-қизларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш, сиёсий билим ва маданиятини ошириш, мамлакатимиз ижтимоий-иқтисодий, сиёсий ва маъна-вий ҳаётидаги фаол иштирокини таъминлаш партияимиз дастурунинг асосий йўналишларидан биридир, — дейди Ўзбекистон Халқ демократик партияси марказий кенгаши хотин-қизлар ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш сектори мудир Г.Асодова. — Партияимиз аъзоларининг 49 фоизини хотин-қизлар ташкил этади. Халқ депутатлари маҳаллий Кенгашларида 450 дан зиёд депутат аёл партия электорати манфаатларини ҳимоя қилаётир. Мазкур танлов ҳам фаол хотин-қизлар сафини янада кенгайтиришга хизмат қилмоқда.

Танловда шаҳар ва туманларда ғолиб бўлган 12 нафар фаол аёл ҳуқуқий, сиёсий, ижтимоий, иқтисодий билим ва кўникмаларини синовдан ўтказди. Ишти-рокчилар томонидан янги иш ўринлари яратиш, хизмат кўрсатиш сифатини оши-риш, ишлаб чиқаришни ривожлантириш йўналишида тақдим этилган лойиҳалар, айниқса, диққатга сазовор.

Чуст педагогика ва сервис касб-хўнар коллежи ўқитувчиси Р.Йўлдошева ғолиб бўлди ва танловнинг мамлакат босқичига йўлланма олди. Иккинчи ўринга Поп тиббиёт коллежи ўқитувчиси М.Усарова, учинчи ўринга Наманган туманидаги 24-умумтаълим мактаби ўқитувчиси Ю.Эргашева сазовор бўлди.

КИТОБСИЗ КЕЛАЖАК ЙЎҚ

(Давоми. Боши 1-бетда)

Боболаримиз бутун рўйи оламни, Ерни ҳам, самони ҳам билим билан, тафаккур ва китоб билан забт этган. Серюлдуз осмон Мирзо Улуғбек бобомизнинг дурахшон кутубхонасига ўхшайди. Термизийлардан Бухорийларгача, Ибн Синолару Берунийлар, Улуғбеклару Фарғоний ва Хоразмий боболаргача жаҳонни ақлу заковат, илму ҳикмат билан эгаллаган буюк жаҳонгирлар бўлган.

“Не мулк ичраки бир фармон йибордим, Анинг забтига бир девон йибордим” деганларда Навоий ҳазратлари биргина ўзларини эмас, илму маърифати билан жаҳонқушойлик қилган сарзаминимизнинг барча буюк алломалари, донги оламшумул боболаримизни ҳам назарда тутганлар десак асло муболаға эгаллаган буюк жаҳонгирлар бўлган.

Икки мустабид тузум – 130 йиллик истибод даврида миллатимизнинг наинки улугъ фарзандлари, балки миллий мафкураси билан маънавияти ҳам таъқиб ва таъзиқ остида кун кечирди. Чўлпону Қодирийлар, Фитратлару Усмон Носирлар қаторида уларнинг китоблари ҳам катагонга учради.

Олис ва яқин ўтмишимизнинг мана шу шарафли, айна пайтда қийин ва изтиробли буржларидан туриб, бугунги ҳаётимиз, озод ва обод она Ватанимизнинг кўрку жамолига назар солсангиз ва булар ҳақда бугунги навқирон наслга, истиқлол фарзандларига гурун берсангиз агар – кўп гапларингизга чўпчак айтаяпми дея ишонқирамай қараши турган гап. Худди мана шу ишонқирамай қарамаслиги, миллатини, тарихини, қаердан келаётганини қай манзил сари кетаётганини билмоғи, англамоғи учун ҳам, халқининг, Ватанининг шаъну шавкатини баланд кўтариб, буюк боболари номига лойиқ ва муносиб фарзанд бўлиб камол топмоғи учун ҳам – КИТОБ ЎҚИНГ дейилаяпти.

Бу борада истиқлолимизнинг Бош меъмори, мустақил давлатимиз асосчиси Биринчи Президентимиз Исмоил Каримовнинг жасоратларга тўла сермазун ҳаёт йўли билан китобларни ҳикматлари ёшларимиз учун то маънода матонат ва садоқат, юртпарварлик ва фидойиликнинг бетакор тимсоли, ҳақиқий ибрат ва маърифат дорилфунуни бўла олади. “Юксак маънавият – энгилмас куч”, “Ўзбекистон мустақилликига эришиш оstonасида”, “Она юртимиз бахту иқболи ва буюк келажаги йўлида хизмат қилиш – энг олий саодатдир” китоблари ҳазилкам китоблар эмаслигини, уларда эл-улус билан халқни миллатга, мамлакатни эса ҳақиқий Ватанга айлантирилган маъруза ва мақолалар борлигини бугунги авлод билмоғи, юрагиди, фикру ёди билан жисму жониди олиб юрмоғи керак. Миллатнинг буюк бир фарзанди, матонатли Буюк Шахснинг бедор юраги уриб турган бу асарлар то ўзбек халқи мавжуд экан, токи Ўзбекистон деб аталмиш озод Ватан пойдор экан – ҳеч қачон эскирмайди, ҳамиша мардлик ва шижоат, ғурур ва ифтихорнинг чинакам таржимаи ҳоли ва садоқатномаси бўлиб яшайверади.

– Бугунги болалар эртанги кун халққа айланади, – деди давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев. – Ёшларни китобга қайтаришимиз керак. Ахборот-коммуникация соҳасидаги охириги ютуқларни ўзлаштириш билан бирга, ёшларнинг китоб ўқишга бўлган қизиқишини кучайтиришга, уларнинг китоб билан дўст бўлишига, аҳолининг китобхонлик сави-

ясини янада оширишга алоҳида эътибор қаратиш лозим бўлади.

Президентимиз бу масалани қайта-қайта таъкидлади:

– Ёшларни китобга, китобхонликка қайтариш керак! Китобсиз келажак йўқ!

Олий минбардан янграган бу сўзлар эртаси куниёқ мамлакатимизнинг ҳамма гўшаларида, энг чекка ҳудудларгача аҳолининг барча қатламлари орасида акс-садо берди. Ёшу қари, эрқагу аёл, ўқитувчи билан шифокор, фермер билан тадбиркор – турли касб, турли тоифадаги ватандошларимиз оғзида шу гап, шу хайрихоҳлик билан шу кувонч ва ҳаяжон:

– Жуда тўғри айтилди. Вақтида айтилди. Худога шукр, рўзгоримизам бут, қорнимизам тўқ. Энди тарбияни ҳам бутлаш вақти келди...

Бу гапларнинг юртдошларимиз ўртасида нечоғли кенг ва мўл муҳокама қилинганию нақадар қизгин ва яқдиллик билан қўллаб-қувватланганини биз қалам

ва китоб аҳли, китоб ва китобхонликка бевосита алоқадор шоирлар ва адиблар Ватанимизнинг барча шаҳар ва қишлоқларида элдошларимиз билан бўлган учрашув ва мулоқотларда ўз кўзимиз билан кўриб, ўз қўлоғимиз билан эшитиб гувоҳ бўлдик.

Қишлоқ ўқитувчилари “Масала аллақачон пишиб етилган эди, жуда вақтида кўндаланг қўйилди” деса, маҳаллий зиёлилар туман марказларида китоб савдоси у ёқда турсин, китоб дўконлари умуман йўқлигини, керакли яхши китобни олиш учун вилоят марказига қатнашга, жуда бўлмаса Тошкентга борганда бир халта қилиб китоб олишга тўри келаётганини гапирга кетди. Туман касалхонасининг шифокори бўлса масалани янада кескинроқ қўйди: туманларда китоб савдосининг аҳолию китобхонлик, китобсаварлик савиясига биринчи галда маҳаллий ҳокимларни жавобгар қилиб қўйиш керак. Ҳали бирор-бир ҳоким кўчада бирор-бир болани тўхтатиб, “Қани, бугун қанақа китоб ўқидинг?” дея сўраганини эслолмаймиз...

Сариосиёлик ўзбек тили ва адабиёти ўқитувчисининг фикр-мулоҳазалари билан тақлифлари, айниқса жуда жўяли ва асосли эди:

– Мактаб ва коллежларда адабиёт дарслари қамровини кескин кенгайтириш керак. Биринчи синфдан бошлаб биттагина ўқиш китоби билан чегараланмай, муттасил дарс сифатида киритилиши, шеър ёдлатиш, эркин мавзуда иншо ва баёнлар ёзиш тизимини тўлақонли шакллантириш болалар онги ва тафаккурини чархлашда катта ёрдам беради. Дарсдан, ўқишдан ташқари бериладиган қўшимча ўқиш адабиётлари сонини ҳам, нуфузини ҳам ошириш, бу жараёнга ҳам ҳақиқий дарс ва жавобгарлик мақомини бериш, рағбатлантириш ва тақдирлаш усулларидан кенгроқ фойдаланиш ке-

рак. Ҳамма турдаги олий ўқув юрталари – у техниками ёки аграр университет бўладими, табиёт ёки иқтисодиёт институти бўладими – биринчи босқичдан охириги босқичга қадар адабиёт дарслари, бадиий адабиёт ўқитишни таълим дастурига киритиб, унинг мажбурийлигини, битирув палласида давлат имтиҳони топшириш даражасигача мавқеини таъминлашни қонуний қўлга киритгандагина китобхонлик, саводхонлик борасида анча-мунча ўзгаришларга эришиш мумкин.

Умри йўлда, самолёт ва поездларда ўтадиган тадбиркор тижоратчи оғайнимизнинг тақлифларида ҳам жон бор:

– Тошкентдаги катта аэропортдан тортиб истаган вилоятининг аэропорти ёки вокзалига боринг, газета ё китоб сотадиган биронта тузукроқ дўкон ё растани кўрмайсиз. Егулик, ичгуликни истаганча олишингиз, кафе, бар, ресторан ё буфетга хоҳлаганча қиришингиз мумкин. Бирок

чумчуқнинг инидай ночоргина қунишиб тургани ачинарли. Демак, аввало, китобхонлик ва китоб мутолааси муаммоларини ҳал қилиш учун, китоб етказиб бериш, китоб тарқатиш масаласига жиддий ечим топиш керак.

Шу нуқтаи назардан олиб қараганда, Президентимизнинг “Китоб маҳсулотларини чоп этиш ва тарқатиш тизимини ривожлантириш, китоб мутолааси ва китобхонлик маданиятини ошириш ҳамда тарғибот қилиш бўйича комиссия тузиш тўғрисида”ги фармойиши айна вақтида қабул қилинган зарурий ҳужжат бўлдики, унда белгиланган вазифаларнинг бандма-банд бажарилиши жамиятимиз маънавий-маърифий ҳаётида тўб бурилиш ясади дейишимизга тўла асос бера олади.

Фармойишнинг залвори ҳам, юки ҳам оғир. Қилинадиган ишлар қўлами катта, амалга оширилиши лозим бўлган вазифалар кенг ва салмоқли. Кўриниб турибди, бир ё икки куннинг иши эмас, фармойишнинг бажарилишига нақд икки ой муҳлат берилмоқда. Ҳужжатдаги иккита нуқта “китоб маҳсулотларини чоп этиш ва тарқатиш тизимини такомиллаштириш, матбуот ва ахборот ҳамда ахборот-кутубхона фаолияти соҳасидаги ягона давлат сиёсатини юритувчи ваколатли давлат органини белгилаш” хусусидаги банднинг амалга оширилиши, авваламбор, бу борада яхлит масъул ва жавобгар идоранинг вужудга келиши бутун мамлакат бўйлаб китобларнинг ўз вақтида етказиб берилишини таъминласа, юқоридаги тақлифда айтилганидай, аэропорт ёки вокзалларга ўхшаш гавжум жойлардан токи энг чекка ҳудудларгача китоб савдосини бир тизимда шакллантириш, узлуксиз ва мунтазам тарзда йўлга қўйиш имконини беради. Демак, ишни аввало, китоб савдоси мунтазамлигини таъминлашдан, яъни бу соҳанинг барча пасту баландинио борди-келдисини ҳисобга олган ҳолда китоб савдоси учун жавоб берадиган яхлит таъминот ташкилоти ва тизимини ташкил этмоқдан бошлаш керак бўлади. Ва албатта, бу жараёнга қадар барча шаҳарлару туман марказларидан тортиб аҳоли зич ва тигиз яшайдиган гавжум манзилларгача китоб марказлари ва дўконларини барпо этиш, бу нуқталарнинг яхлит бир тизимга бўйсунтирилиш йўлга қўйиш – фармойишда кўзланган мақсадга тезроқ эришиш имконини беради.

Истиқлолимизнинг 25 йиллик санасидан сўнг, бутун мамлакатимиз, фидойи ва бунёдкор халқимиз янада буюкроқ ва улугвор мақсадларни қўзлаб, ҳаёту тирикликдан катта ўзгаришлар ва янгиланишлар орзу-умиди билан яшамокда, меҳнат қилмоқда. Чорак асрлик сервиқор довонга етишмоғимиз дунё-дунё қувончларимиз билан бирга, айна пайтда ўз қўтилмаган синовларига ҳам рўпара қилдики, бағрикенг ва яқдил халқимиз иродаси буқилимай, ўзини йўқотмай, эсанқирамай ўз жипслиги ва бирдамлигини ҳам юксак мақомда намойиш қила олди. Бу олиймақом яхлитлик ва яқдиллик ҳам миллатимизнинг юксак тарбият ва маърифатидан дарак беради.

Ватан, она Ватанимизнинг ўзи буюк ва бетимсол китоб. Бу улугвор китобни ўқиб, англамоқ учун ҳам, унинг қадр ва қимматиға етиб юрмоқ, чин ва садоқатли, маърифатли ва билимли фарзанди бўлиб шарафламоқ учун ҳам кўп-кўп, жуда кўп гўзал ва чиройли китобларни мутолаа қилиши шарт ва зарурилигини амалга етган ҳар бир ўғил-қиз шу Ватанинг энг кўркам ва бахтли дилбанди бўла олади.

Сирожиiddин САЙИИД,
Ўзбекистон халқ шоири

Айрим раҳбарлар ишонасида ҳам, оиласида ҳам ўта қаттиққўл, фақат менинг айтганим бўлади, деган фикр билан яшаса, баъзилар аксинча, ҳамма билан бирдек муро-са қилишни афзал кўради. Яна бошқа тоифадаги раҳбарлар учун эса эгаллаб турган лавозими ҳамма нарсадан, ҳатто оиласидан ҳам муҳимроқдек. Тошкент шаҳар ички ишлар Бош бошқармаси ёнғин хавфсизлиги бошқармаси бошлиғи ўринбосари, подполковник Бахтиёр Пулатовнинг бу ҳақдаги фикрлари билан қизиқдик.

бўлса, ҳарбийча жазоланарди. Мен ҳам уйда ота сифатида аёлим ва қизларим ҳар қандай ҳолатда уйни тоза ва озода тутишларини талаб қиламан. Аёл киши ўзининг яхши хусусиятларини фақат меҳмон келган-дагина эмас, ҳар доим намойиш этиб туриши керак.

– Фарзандларингизга нисбатан ўта қаттиққўллик қилишингиз уларнинг руҳиятига салбий таъ-

Раҳбар ва оила

соҳасида ишлаган. Ўта қаттиққўл инсон эди. У киши навбатчиликда қолган кунлари мен учун байрам бўларди. Ўша кунни кечгача футбол ўйнаб олардим. Бирор жойга боришга рухсат сўрасам, фалон соатда уйда бўлгин, дерди, бошқа изоҳ бериб ўтирмасди. Дадамнинг тарбиясини олиб кам бўлмадим. Балки баъзида қаттиққўлликни ошириб юборарман. Аммо фарзандларимнинг ўқиши, ҳулки ҳақида атрофдагилардан

ИШДА РАҲБАР, УЙДА ОТА ЭКАНИМНИ УНУТМАЙМАН

– Бахтиёржон, раҳбарлик фаолиятини бошлаганингизда 32 ёш экансиз. Ўша пайтларда энг асосий эътиборингизни нималарга қаратгансиз?

– Бу ёшда ҳар қандай одамда вазифамни уддалай олармиканман, деган хавотир бўлиши табиий. Умумий ҳисобда 500 га яқин ходимимиз бор. Ахир, кўпчиликнинг юкини кўтариш осон эмас. Раҳбар одам ходимларнинг моддий таъминотидан тортиб, уларнинг соғлиғи, оилавий муаммоларигача масъул. Ходимларнинг шахсий муаммоларига нописанд қарасангиз, уларда ишончсизлик пайдо бўлади. Лавозимга ўтирганимдан сўнг ходимларни тажриба ва иқтидорига қараб иш тақсимладим. Чертиб-чертиб дегандек, атрофимга шу соҳага жонқуяр, фидойиларни тўпладим. Бу иш кимгадир маъқул келса, кимлардир норози бўлди. Майда-чуйда гап-сўзларга эътибор бермай, самарали иш бериш режасини тузиб чиқдим. Биз тарбиёт-ташвиқот, маъмурий амалиётдан тортиб, назорат қилувчи органлар билан ҳамкорликда ишлаймиз. Бу эса биздан тезкор ва сифатли ишлашни талаб этади.

– Муаммоларга дуч келганингизда қандай йўл тутасиз?

– Иш бор жойда муаммо, камчилик бўлиши табиий. Ходимларимга қандай муаммо бўлса, энг аввало, ўзимга айтишларини топириқ қилиб кўйганман. Агар буни ечишга ўзимнинг имконим етмаса, устозларимдан йўл-йўриқ, маслаҳат сўрайман. Сержантлардан ҳам фикр оламан, ниманидир ўрганаман. Озгина бўйинимни эгиб, оғринмай маслаҳат сўрасам, олам гулистон. Баъзида мендан ҳам

тажрибалироқ одамларнинг ақли етмаган нарсасга, ёшлар жавоб топиб беришади. Ҳамма гап ҳам-жиҳатликда.

– Оилада ота сифатида фарзандларингиз билан қандай муносабатда бўласиз?

– Уч нафар фарзандим бор. Икки қиз, бир ўғил. Катта қизим Ферузобону 16 ёшда, Шаҳзода 14, Баҳодир 7 ёшда. Касб тақозоси билан баъзан тонг саҳар – соат 6 да уйдан чиқиб кетиб, тунги соат 1-2 ларда кириб келаман. Фарзандларимга кам вақт ажратсам-да, тан олишим керак, ўта қаттиққўл отаман. Қизларим мен билан эмин-эркин гаплаша олмайдилар. Ҳайиқиб туришади. Ич-ичимдан уларни эркалагим келса ҳам, буни сездирмайман. Дугоналарининг туғилган кунлари, байрам тантаналарига боришларига рухсат сўрашса, йўқ, деб жавоб бераман. Аёлимни фалон вақтда уйда бўламан, деб огоҳлантирмайман. Кутилмаганда уйга кириб борсам, қизларим ва аёлим уйда қандай ўтиришганини билиб оламан. Ахир, касбим шуни тақозо этади. Ҳарбий машғулотларда юрганимизда кутилмаганда комбат келиб, туриш-турмушимизни текшириб қоларди. Ким тартиб-интизомга риоя қилмаган

сир қилмайдими? Айниқса, ўсмир ёшдаги болаларда бундай муносабат норозилик кайфиятини келтириб чиқаради-ку.

– Ҳар бир оиланинг ўз тарбия услуби бўлади. Мен уларнинг раёи-и-га қараб ўтирмайман. Агар бугун уларнинг

айтгани-айтган, дегани-деган бўлса, эртага турмушга чиққанда қийналиб қолади. Уларнинг инжиқлигини кўтарадиган ота-онани ёнида бўлмайди у пайтда. Қизларимни рус тилига ихтисослашган мактабда ўқитганман. Шундоғам уларда эркинлик етарлики. Мен озгина жиловлаб турсам, эртага раҳмат эшитаман. Қаттиққўлман, деганда уларнинг ҳар бир хатти-ҳаракатини, кийинишни, муомаласини назорат қилиб туришимни назарда тутаялман. Ахир, ўзимнинг фарзандларимни ёмонликдан асрамай туриб, қандай қилиб юртнинг боласини ҳимоя қилишим мумкин.

– Болаларга эркинлик бермаслик уларни ота-онасидан узоқлаштишга, маслаҳатгўйларни кўчадан излашга сабаб бўлмайдами?

– Дадам раҳматли, ички ишлар

илиқ фикрлар эшитаялман. Эҳтимол, улар ичларида мендан хафа бўлишар. Улғайиб ҳаётда ўз ўринларига эга бўлганида қаттиққўлликни сабабини тушуниб етишади. Қаттиққўллик бор жойда тартиб-интизом, ишда унум бўлади. Тўғри, болаларга эркинлик бериш керак, деган фикрга қўшиламан, қачонки, атрофидаги дўсту дугоналари ишончли, оилавий шароитини яхши билсангизгина. Бола нафақат маънавий, балки моддий жиҳатдан ҳам ўзига тенг оиланинг фарзанди билан дўст бўлгани маъқул.

– Бутунлай ишга берилиб, оила муҳитидан ўзини олиб қочадиغان раҳбарлар ҳам йўқ эмас...

– Агар эркак киши масъулиятли бўлса, оиласини ҳам, раҳбарлиқни ҳам бирдек олиб боради. Аслида оталик ҳам лавозим. Оталик роли билан, раҳбарлик роли алмашиб қолса, яқинлари ўртасида норозилик келиб чиқади. Шу боис кўни-қўшларнинг тўймаъракаларига вақт топиб қатнашамиз. Янги ҳовлига кўчиб чиққанмиз. Хали тугалланмаган ишлар кўп. Ҳафта давомида кабинетда ўтиравериб жисмоний меҳнатни соғиниб қоламан. Дам олиш кунлари ўзим ҳам, фарзандларим ҳам меҳнат қиламиз. Кечга бориб ўз қўлим билан яхши бир тансиқ таом тайёрлаб бераман. Ўғлим таэквондога боради. Унга уйда ўзим ҳам оз-моз "эркакча жанг усуллари"ни ўргатаман. Йигит киши энг аввало, ўзини ҳимоя қила олса, кейин ватанини қўриқлайди. Ишда раҳбар, оилада ота эканимни ҳеч қачон унутмайман.

Нигора РАҲМОНОВА
суҳбатлашди

Инсон чироғини ёқиб турадиган зурриёд қолсин, деб яшайди. Болаларини еру қўққа ишонмай, бағрида ардоқлаб вояга етказди. Уларнинг оёғига тукан кирса, юрагига нашта санчиллади, боласи гўра мева еса, отанинг тиши қамашади. Хуллас, ота-она фарзандга бор меҳру дунёсини беради. Бу туйғуни ҳеч бир нарсасга – на бойлик, на мону давлатга алмаштириб бўлмайди.

Эрталаб ишга кетаётсам, болакайнинг қўлидан тугган бир аёл кўл кўтарди. Тўхтадим.

– Ака, неварамни шаҳарга киришда йўл устидаги мактабга тушириб кетгин, жойини ўзи аятади.

– Машина эшигини очдим. Аёл ўн ёшлардаги елкасига оғир сумка осган болакайнинг машинага ўтиришига қўмақлашди.

– Боргандан кейин кўнғироқ қилишни эсдан чиқарма, – деб тайинлаб эшикни ёпди. Йўлга тушдик.

– Нима, қилшода мактабда яхши ўқитишмайдами? – қизиксиниб сўрадим.

– Йўқ, биз шаҳарда яшаймиз. Дадам билан оилм Россияда. Тўрт йил бўлди. Мен сингилчам билан бувимникида турибмиз. Қатнаб ўқийман...

– Ҳм... Ота-онангни соғинсаларинг керак-а?

Боланинг ўзларида деб гилтиллади. Йилга юборишдан ўзини зўрга тийиб, чўқур хўрсинди ва юзини ўтирган ҳолда тасдиқ ишорасида бошини силкиди.

Ноўрин савол бериб, болакайнинг қўлини ўқситиб кўйганимдан ич-ичимдан ўзимни койидим. Ахир, эндигина дунёнинг пасту баландини англаётган

ЯҚИНЛАРИНГ ЎРНИНИ БОШҚАЛАР БОСА ОЛМАЙДИ

мурғак болалар айна ота-она меҳрига тўйиб яшайдиган ёшда ундан мосуво бўлсалару соғинишмайдами? Ота дийдори, онаизор меҳр-муҳаббатидан бебаҳра улғайган фарзанд қандай қилиб, эртага тўлақонли инсон бўлади? Ўзга кимсалар ўзларига тарбияси ишониб топирилган бировнинг болаларига, ҳатто улар туғишган бобо-буви, тоға-хола бўлишса-да, бу мурғак қалбларга раҳм-шафқат, "отажон, онажон" деган буюк меҳр туйғуларини, оила деган муқаддас тушунчани сингдира олишармикан?

– Ота-она оилани боқиши, фарзандларнинг моддий эҳтиёжларини қондириши керак, – дейди фахрий педагог Муҳромон Қўлдошев. – Аммо пул топиш учун уларни тақдир ҳукмига ташлаб кетиш катта хато. Бу болаларнинг жиноят кўчасига кириб кетмаслигига ким кафолат беради? Аввалига оила бошлиғи – ота пул ишлаш учун четга чиққан бўлса, кейинги йилларда эрларга эргашиб хотинлар ҳам болаларни қариндош-уруғ ёки таниш-билишларига ташлаб хорижга кетаяптилар. Мактабларда дарсларни ўзлаштиришда қоқок, ҳулки паст, тарбияси қийин ўқувчиларнинг аксарияти ана шундай ота-оналар фарзандларидир. Фарзанд тарбиясидаги бу эътиборсизлик оқибатини келажакда пул билан тузатиб бўладими?

Бундай оила фарзандлари моддий томондан

ҳеч нарсасга муҳтожлик сезмаётгандирлар. Бирок ота-онанинг кўз-қулоқ бўлиб, болани тергаб туриши бошқа-ю, ишониб уларни қолдириб кетган кишининг назорат-у панд-насихати бошқа.

Кўпинча шу мавзуда гап кетганда, баъзилар: "Ҳа, энди иш бўлмаса, бола-чақани боқиш учун ўзини ўтга-қўққа уради-да", деб бу ҳолатни оқлашга уринишади. Бу фикрга қўшилиб бўлмайди. Ишлайман, деган кишига юртимизда ҳам иш кўп: янги-янги корхоналар очилаяпти, иш ўринлари яратилаяпти. Тадбиркорлик, ўрта ва кичик бизнес билан шўғулланувчиларга барча йўл очил.

Яхши яшаш, кўпроқ пул топиш учун кимнинг қаерда ишлашининг аҳамияти йўқ. Бирок бу оилани пароканда қилиш, кўпопроқ айтганда, болаларни тирик етим қилиш эвазига бўлмаслиги керак-да! Ахир Ватанга, ота-онага, қариндош-уруғларга муҳаббат, оиллага меҳр, урф-одатлар, миллий қадриятлар, аъналарга садоқат каби юксак инсоний туйғулар фарзандлар қалбига аввало, оилада, ота-она томонидан сингдирилади. Қолаверса, оила аъзоларининг кўзлари бир-бирига тушиб, дийдорларига тўйиб, меҳрибонлик, ғамхўрликларини ҳис этиб туриши билан мустаҳкам.

Тоғаймурод ШОМУРОДОВ

ПУЛГА ЧАҚИЛМАЙДИГАН ТАРҒИБОТ

ёхуд маънавий-маърифий соҳадаги
сиёсатимизнинг муҳим бир йўналиши ҳақида

Бугуннинг гапи

Кимнингдир фавқуллода ақлий салоҳият эгаси эканини билсак, унинг қандай китобларни ўқиши билан қизиқмоғимиз лозим, деган эди улуғлардан бири. Китоб аввалги авлоднинг тўплаган тажриба ва билимлари, хато ва камчиликлардан чиқарган хулоса ҳамда фалсафасини кейинги авлодга етказувчи робита. Бинобарин, миллатнинг истикболини унинг фарзандлари мутлоа қилаётган китоблар савиясига қараб белгилаш мумкин. Аслида, бу оддий ҳақиқат.

тоб олами" савдо мажмуасига бордик. 2015 йилнинг 2 ноябрь куни Тошкент шаҳрида иш бошлаган мазкур мажмуанинг очилиши чиндан ҳам маънавият ва маърифат йўлида ҳукуматимиз томонидан амалга оширилган йирик воқеа бўлган эди.

Китоб дўкони раҳбариятидан рухсат олиш ниятида ичкарига кириб кетган кўрсатув муаллифи ҳафсаласи пир бўлиб қайтиб чиқди. Маълум бўлишича, унга бу дўконда суратга олиш учун шартнома тузиш, пул ўтказиш лозимлиги айтилибди. Мажмуа фаолиятининг ҳукумат хайрихоҳлигида ташкил қилинганини билганим боис ҳам, дўкон раҳбарларининг бу ишидан очиги, кўнглим оғриди. Биз ўша куни кўрсатувни пойтахтимиздаги яна бир мухташам ва қадрдон бўлган "Шарқ зиёкори" китоб дўконига ёзиб олдик. Дўкон маъмурияти бизни очик юз билан кутиб олди. Тасвирга олиш ишларида баҳоликудрат ёрдам берди.

Кўнглим оғирсада индамай кетишим мумкин эди. "Сенга ўхшаган оддий бир китобсеварнинг кўнгли кимни ҳам қизиқтирарди", деб ўйлашингиз мумкин. Тўғри. Бироқ давлатимиз раҳбари "мулоқот даври" дея эътироф этаётган бир пайтда этакни силкиб, жим кетиш мумкин эмаслигини тушундим. Бугун ижтимоий тармоқлар аҳоли фикр-мулоҳазасини ўрганишининг, таъбир жоиз бўлса, шакллантиришнинг муҳим манбаасига айланиб бормоқда. Мен юқоридаги ҳолатни жамоатчилик эътиборига ҳавола қилиш мақсадида бўлган воқеани ижтимоий тармоқда эълон қилдим:

"Ўткир Ҳошимовнинг "Дунёнинг ишлари" асари ҳақидаги кўрсатувни тасвирга олиш учун "Китоб олами"га борганимизда суратга олиш пуллик эканини айтишди. Одамларни китоб ўқишга ўргатиш масаласи Президентимиз томонидан кўтариб чиқилган бир пайтда, китоб фонидида суратга олиш учун пул талаб қилишаётганини тушуниш қийин..."

Дақиқалар ўтмасидан фикр-мулоҳазалар ёғила бошлади. Айниқса, севимли шоирамиз Хосият Рустамованинг қуйидаги изоҳларидан кейин муносабат билдириш суръати янада қизгин тус олди.

Хосият Рустамова, шоира:
"Қизим Севинч ҳам бир гал хафа

бўлиб келган эди. "Китоб олами" да Иброҳим Гафуровдан интервью олаётса, дўкон бошлиғи келиб, олдин пул ўтказинлар, кейин ёзасизлар, дебди. Эртага ўтказамиз, десаям кўнмабди. Иброҳим Гафуровдай инсон ҳам кўзига кўринмабди. Домла касал бўлишларига қарамай, келувдилар, жуда изза бўлдим, деб куйинганди кизим..."

Китоб дўкони раҳбарининг изоҳи эса фикр-мулоҳаза ва муносабатларнинг янги тўлқинини бошлаб берди. У киши бундай ишлар шартнома асосида қилиниши кераклигини таъкидлаб: "Журналистлар, илтимос, айтинглар, қачон миямиздан "ТЕКИН" сўзини ўчираемиз. Давлатимиз томонидан ҳар биримизга бир хилда шароит яратилган, лекин шу имкониятдан тўғри фойдаланмаяпмиз. Журналистлар ёки ТВнинг "Китоб олами"дан қарзи ёки тили

қисқик жойи йўқ – худди шундай "Китоб олами"нинг ҳам", деди.

Дўкон раҳбарининг бу изоҳига Миллий телерадиокомпания журналисти Азиза Қурбонова жавоб йўллаб, бир нечта информაციон дастурларда "Китоб олами" ҳамда унинг худудлардаги бўлинмалари фаолиятига оид лавҳалар кетгани, бунинг учун Миллий телерадиокомпания дўкондан ҳеч қачон пул талаб қилмагани тўғрисида ёзди.

Жасур Кенгбобоев, журналист:
"Китоб дўконлари, магазинлари, савдо мажмуаларининг эшиги ҳар доим ҳамма учун очик бўлиши, одамлар ҳеч бир монеликсиз кириб-чиқиши, сўемкалар қилиш, суратларга тушишига имкон яратилиши керак. Бунинг учун пул талаб қилиши ҳеч бир зиёли тўғри қабул қилмайди. Китоб – маърифат, зиё, дейилади. Давлат китобга рағбат уйғотиш борасида қуйиб-пишиб сиёсат юритаётган, шундай йирик савдо мажмуаларини ташкил этишни қўллаб-қувватлаб турганда, бундай муносабатни оқлаш қийин".

Юзлаб юртдошларимиз ўз фикр-мулоҳазаларини билдираётган (улар орасида ўта ҳиссиётга берилганлар ҳам бор эди. Шу ўринда муносабат билдириш, сўз айтиш маданиятини унутмаслигимиз кераклигини ҳам эслатиб ўтмоқчийдим), қизгин баҳс-мунозаралар давом этаётган бир пайтда – 2017 йил 12 январь куни Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Китоб маҳсулотларини чоп этиш ва тарқатиш тизимини ривожлантириш, китоб мутлоааси ва китобхонлик маданиятини ошириш ҳамда тарғибот қилиш бўйича комиссия тузиш тўғрисида"ги фармойиши эълон қилиниши бу бора-

даги барча гап-сўзларга нукта қўйди.

"Мустақиллик йилларида мамлакатимизда таълим муассасалари учун ўқув адабиётлари яратиш ва ўқувчиларга етказишнинг мустақам тизими яратилди, бунда Ўзбекистонда таълим берилаётган еттита тилда дарслик ва ўқув қўлланмалари нашр этилмоқда. Ахборот-ресурс ва ахборот-кутубхона марказларининг моддий-техника базаси янгиланиб, замонавий электрон кутубхоналар тизимлари фаолият кўрсатмоқда.

Матбуот, ноширлик ва ахборот соҳасида тегишли ҳуқуқий асос яратилган бўлиб, 10 дан ортиқ қонун ва 30 дан ортиқ қонуности ҳужжати қабул қилинган. 1 677 та матбаа корхонаси, 118 та нашриёт давлат рўйхатига олинган. Замонавий технологиялар билан жиҳозланган Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонаси, 14 та вилоят ахборот-кутубхона маркази, туман марказлари ва шаҳарлардаги таълим муассасаларида 200 га яқин ахборот-ресурс маркази томонидан аҳолига ахборот-кутубхона хизматлари

ҳамда "Китоб олами", "Шарқ зиёкори" ва "Ўздавкитобсавдотаминоти" мажмуалари томонидан китоб савдоси хизмати кўрсатиш йўлга қўйилган", дейилади фармойишда.

Шу билан бирга, ушбу муҳим соҳа ривожини билан боғлиқ аҳоли, хусусан, ёшлар ўртасида китоб мутлоааси ва китобхонлик маданиятини оширишда бир қатор муаммолар мавжудлигини қайд этиш лозимлиги таъкидланади.

Хусусан, "кутубхоналар ва маҳаллаларда янги китоблар тақдиротини ўтказиш, мутлоаа маданиятини ошириш, шу жумладан, оммавий-ахборот воситалари орқали тарғибот-ташвиқот қилишга қаратилган тадбирлар етарли эмаслиги танқид қилиниб, "чоп этилаётган китобларни аҳоли ўртасида оммавий ахборот воситалари, жумладан, "Маданият ва маърифат" телеканали орқали тарғиб қилиш" вазифаси юклатилди.

"Китоб сотувчи киши ўз ишидан қанча ғурурланса, шунча кам. Боиси, жаҳоннинг энг азиз ва муқаддас бойлигини бизнинг эътиборимизга ҳавола қилишдек шарафли вазифа унинг зиммасига юкланган", деган эди Конфуций. Модомики, маърифат мамлакат ва миллат тақдирига дахлдор масала экан, Президентимиз бу соҳани янада қўллаб-қувватлаш чораларини кўраётган экан, "унинг иши маърифат тарқатиш, бунинг иши бизнес – ҳар ким ўз ишини қилсин", қабилида фикр юритишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ.

Шухрат САТТОРОВ,
журналист

Эшитишимча, Қизучди дарасининг қиялигида қизғиш излар бормиш. Мен дарани узокдан кўрганман. Тап-тақран қир: гиёҳ унмайди. Балки, мен куз чиқарида борганим учун шундайдир. Ишқилиб, тилсим. Қизғи, форишлик танишларимдан сўраб кўрдим, афсоналари турли хил, талқин турлича, лекин замирида вафо ва садоқат сингдирилган.

Айтишларича, душмандан қочган қиз ўзини асраш учун қия чўққидан пастга ўзини отганимиш. У ҳур кетганимиш, ерлик одамлар баъзан азонда оппоқ либосли қизнинг дарода кезиб юрганини айтишадди, шу тўғрими?

келаётган аъналаримиз кимгадир эриш туюлар, кимларгадир ётишиб тушмас. Лекин умуминсоний қадриятларнинг замини битта, у ҳам бўлса — ахлоқ. Маънавий ҳақ кўпроқ инсоннинг рухий олами, ички кечинмалари маҳсули. Аввало, инсон бирор нарсага уринишдан олдин шунга лойиқманми, йўқми, деб ўйлаб кўриши зарур.

Ҳазрат Навоий "Маҳбуб ул-қулуб" асарида: "Озига келгани демак нодоннинг иши, олдига қўйгани емак ҳайвоннинг иши" дейди.

Буюк шоир бобомизнинг ушбу ҳикматларини ҳам маънавий ҳақ борасида қабул қилиш ўринли, деб ўйлайман. Нимани гапирсанг-да, шунга лойиқ бўл, тилинга келганини айтавериш ҳам тўғри эмас, ваҳоланки, бу — бетаъбир бўлиши

МАЪНАВИЙ ҲАҚҚИМ БОР(МИ)?

Сухбатдошимнинг бир оз қимтинганидан саволим ёқмаганини тушундим.

— Билмадим...

Унинг жавобидан ҳайратландим. — Нега, форишдансиз-ку?! Менга керак эди, шу тўғрида мақола ёзиш ниятидаман. Қизучди афсонасини эшитганимдан бери кўпчиликдан сўрадим.

— Ука, буни билганимдаям сизга гапириб беролмайман. Нега эканини билмадим, лекин умрининг ярми ортда қолган, ёлғиз бир аёлга бу тўғрида гапириш биров қийин. Бошқа мавзуда ёзинг, гапириб беравераман.

— Майли...

Бироз юргач опа гап қотди.

— Буни сизга айтган билан бетаъбир...

Шу икки оғиз гап билан бутунлай икки соат давомида бир нарса деёлмаган кишининг дардини тушунгандек бўлдим.

У муҳаббат ҳақида гапиришдан эмас, аксинча, гапининг бетаъбир чиқишини ўйлаб қимтинар, мен эса унинг ярасини янгилаб қўйганим учун нима қилишни билмай безовталанардим.

Чиндан, у афсона тўғрисида гапиришга маънавий ҳаққи йўқлигини билиб, мум тишлар, эҳтимол, маънавий ҳақ деган тушунчани эшитмагандир, бироқ уни ҳар бир инсон каби юракдан ҳис этарди.

Маънавий ҳақ, бу — кишининг ён-атрофдагилар, одамларни хайрли ишлар — ватанпарварликка, эзгуликка, садоқатга, фидойиликка, жонкуярликка, одоб-ахлоқ қоидаларига риоя этишга, покликка ундаши, чорлаши асносидаги унга ўзининг шахс сифатида лойиқлигидир.

Ҳаётда кўп учратамиз — одоб-ахлоқ, тарбия, виждон, инсоф, диёнат, ҳалоллик ҳақида оддий мисоллар билан мияга сингдирувчи, тушунтирувчи, ёки, шу ҳақда тўлиб-тошиб гапирувчи, бундан ўзига хос хулоса чиқарувчи ва шунинг ортидан эзгуликка ундовчи кишиларни. Лекин негадир уларнинг бир қисми дарров одами сергалантиради, баъзилари эса

қулоққа ботмайди. Баъзан эса кимдир шу ҳақда тўсатдан айтганда қулоғимизга қуюлади. Бу гапни ҳеч эсдан чиқармаймиз, сабаби — унинг диёнат ҳақида гапиришга, ҳалоллик тўғрисида фикр беришга маънавий ҳаққи бор.

Шубҳасиз, маънавий ҳақ ҳақида гапирганда ўқитувчининг бу борадаги ўрни хусусида алоҳида тўхталиш лозим. Менимча, ўқитувчи қайсидир маънода ўқувчининг идеалидир, демак, у қисман болаларнинг келажагига ҳам

Яъни шахснинг шаклланиш босқичлари баъзан бир неча авлод-ни ўз ичига олиши ҳам мумкин. Шу маънода айтиш мумкинки, шахс шаклланиши ота-онанинг маънавий етуклигига бевосита таъсир кўрсатади. Боладаги хислатлар ота-онанинг ўтишини бугунги тиб-

Машҳур кишиларнинг маънавий-ахлоқий сифатлари келажақ авлод ва тарихий жараёнлар ривожига уларнинг интеллектуал ютуқларидан ҳам аҳамиятлидир.

А. Эйнштейн

мумкин, деган фикр ушбу жумлада акс этган. Албатта, талқин турлича бўлиши мумкин, бироқ ҳар ким хулосани ўзи чиқаради.

Навоий ушбу асарда

яна шундай дейди: "Кўнгул қуввати — хушнавоздин руҳ қути — хушавоздин. Хушхон муғаннийдин дард аҳлининг ўти тездур, агар малоҳати бўлса, ҳол аҳлига рустохездур. Ҳар муғаннийки, дардмандонроқ нағма чекар, анинг нағмаси захлиқ юракка ковгарроқ тегар... Мулоим мутрибки, таъб ва фаҳм анга ёр бўлғай, хусусанки, ҳам айтғай, ҳам чолғай, кўнгул мулкига не қўзғолонларки солғай".

Дарҳақиқат, қўшиқчининг оҳанги нафақат ўзига, шунинг баробарида, атрофдагиларга ҳам бевосита таъсир кўрсатади. Навоий айтмоқчи, унинг қайфияти кимнидир ланж, кимнидир хушҳол қилиши ҳам мумкин.

Ҳақиқатан, ҳар бир соҳа вакилининг, ҳар бир кишининг бошқаларга айтишга, яқинларига ўргатадиган амаллари бўлади. Халққа айтишга қўл — улуғларнинг эса маънавий ҳаққи анча қаттароқ бўлиши керак.

... Чингиз Айтматовнинг энг сўнгги асари — "Қулаётган тоғлар ёхуд мангу қайлик" романи қаҳрамони

Арсен Саманчин Мангу қайлик ролини ўйнашга шайланган Айвана Самаровага қарата ич-ичидан шундай хис туйғулар ўтади: "Сен унинг ролида қандай ўйнайсан? Ахир, у маънавий, ибратга арзигулик образ бўлса?.. Бунинг учун ўзингда шу хислат борми?"

Ёзувчи асар қаҳрамони тилидан жуда катта ижтимоий муаммо — одамларнинг маънавий эҳтиёжи ва шу эҳтиёжини қондириш учун қимил инсонни излаб бошлади. Албатта, қимил образни у ҳар бир даврдан топишга уринади. Лекин улар афсоналарда қолиб кетаётгандек таассурот беради, баъзан кишида.

Олимжон ЖУМАОЕВ

бевосита таъсир кўрсата олади. Муаллимнинг ўзини тутиши, таълим-тарбия борасидаги қарашлари, фикр-мулоҳазалари ўқувчини қаноатлантириши учун ўзида ҳам қатор фазилатларни шакллантириши лозим.

— Одоб-ахлоқ, тўғрилиқ, омонатга хиёнат қилмаслик, бировнинг ҳаққини емаслик, сабр-матонатли бўлиш ҳар бир эртақ, ҳикояда бор гоё, — дейди қашқадарёлик ўқитувчи Акбар Камолов. — Демак, буни мурғак қалб эгаларига сингдириш осон эмас. Айниқса, беғубор болаларга қуруқ гапнинг ўзини айтиш билан ҳеч нарсага эришиб бўлмайди. Шундай экан, муаллимнинг ўзида ҳам ҳалоллик, тўғрилиқ, меҳр-шафқатлилик фазилатлари бўлиши керак. Болаларни алдаб бўлмайди, улар ҳақиқатни ҳис этишади, шунинг учун ҳар бир ўқитувчи уларга идеал бўлиши, ёмон хислатлардан ўзини четроқ тортиши зарур, деб ўйлайман.

Маълумки, психологияда шахс эволюцияси деган тушунча бор.

фаришадани тўғри йўлга йўналтириш экан, буни удалаш учун у ҳар жиҳатдан тарбияланган бўлиши ва уни ортидан эргаштира олиши зарур, — дейди пахтачилик Рўзимурод бобо Бозоров. — Олманинг тағига олма

тушади, деган гаплар замирида шу ҳикмат мужассам. Одамнинг маънавий қимлиги боланинг ҳам яхши инсон бўлиб вояга етишида муҳим аҳамият касб этади. Лекин тентакдан тетик тўғилибди, тентакнинг бетини ювибди, деган ҳикматларни ҳам айтиб ўтиш ўринли. Бу хислатларнинг унинг қонида бор. Йиллар ўтиб ҳам бу фазилатлар авлодларда юзага чиқаверади. Шунинг учун тарбияда ҳар бир жиҳатга жиддий эътибор бериш зарур. Уйбошининг ҳар бир яхши амали болаларга таъсир этиши учун маънавий ҳаққи бўлиши керак, деб ўйлайман.

Бизнинг авлоддан-авлодга ўтиб

“ИМОН” – ЯНГИ ТАЛҚИНДА

Репортаж

Комиловнинг ҳаётда учраб турадиган таъмағирлик, худбинлик, виждонсизликка қарши кураши бош ғоя қилиб олинган.

Асар мавзуси ҳамма замонларда ҳам долзарб бўлгани боис яна қайтадан катта сахнага чиқмоқда. Очиғи, драмани сахналаштиришга Ўзбекистон халқ артисти Ёдгор Саъдиев бош-қош эканини эшитиб, янада қувондим.

..Борганимда репетиция жараёни давом этаётган, Ёдгор Саъдиев қизгин иш устида экан. Шу боис ҳалал беришга ҳаддим сиғмай, кутишга қарор қилдим....

Профессор Комилов ўғли диссертацияни сотиб олганидан, илм йўлига нопок ниятлар билан кирмоқчи бўлганидан чуқур қайғуга ботган. Ўғил жаҳли чиққан отага тик боқиб, шахдам қадамлар билан унга қараб юра бошлайди... Бирдан режиссёрнинг «стоп, стоп» деган овози эшитилади. Ёдгор Саъдиев чаққонлик билан сахнага чиқади:

– Бу қанақа юриш? Отага ҳам тик бориладими?... Ўзбекларда ҳам, қорақалпоқларда ҳам отага ҳурмат катта-ку, ахир. Отага ҳурмат-иззат сахнада ҳам сезилиб турсин. Мана бундай, – деб бир-икки қадам ташлаб ҳолатни кўрсатиб беради. Ёш актёр хатосини тушунади.

Қайноқ иш жараёнини кузатиб, вақт ўтганини ҳам сезмабман. Репетиция тугагач, Ёдгор Саъдиев мен томонга келди-да:

– Биринчи томошабин бўлдингиз. Яхши қияптимиз? – деди самимийлик билан.

Ўзимни таништирдим. Кейин фикр-мулоҳазаларимни тўлқинланиб айтдим. У киши “раҳмат”, дегандек бош ирғади. Баҳонада асар ҳақида сўраш имкони туғилди.

– Иззат Султоннинг «Имон» спектакли ўзбек ва қорақалпоқ тилларида сахналаштираётгани мухлисларига катта янгилик бўлди. Янги спектакль Қорақалпоқ театри жамоаси бадийий-ғоявий жиҳатдан етук асарлар яратиш

борасида жиддий изланишда эканини, «устоз-шоғирд» аънаналари асосида шаклланган актёрлик маҳорати мактаби давом этаётганини кўрсатди. – деди Ёдгор ака. – Мен Наврўз, Мустақиллик байрами муносабати билан Қорақалпоғистонда ўтказилган тадбирларида кўп бор иштирок этганман. Қорақалпоқ халқининг чўлу биебонларидек қалби кенг. Санъатсевар халқ. «Имон» катта тарбиявий аҳамиятга эга асар. Шу боис уни сахналаштиришни ният қилдик.

Бугун театр давр билан ҳамқадам бўлмоғи зарур. Яхши спектакллар

орқали халқ қалбига йўл топишимиз керак. Театр – бу ҳаёт. У доимий ҳаракатда. У замон билан ҳамнафас яшайди. Ижодкорни атрофдагилар тўғри тушуниб, қўллаб-қувватласа, у янаям кўп куч-қувват олиб, чарчамай ишлайди. Шу маънода Бердақ номидаги театр жамоасидан миннатдорман.

– Спектаклни узок йиллар олдин Олим Ҳужаев, Ёқуб Аҳмедов ижросида кўп марта кўрганман, – дейди Қорақалпоғистон Республикаси хотин-қизлар кўмитаси раиси Зухра Ибрагимова. – Ёдгор Саъдиев яратаётган профессор

Комилов образи ўзига хос талқин қилинган. Асарда оилга хиёнат – Ватанга хиёнат экани акс эттирилган. Спектаклнинг тарбиявий аҳамияти ниҳоятда катта.

Ёдгор Саъдиевни қорақалпоқ халқи ўз фарзандидек севиб ардоқлайди ва ҳурмат қилади. Шунинг учун унга “Қорақалпоғистон халқ артисти” унвони берилгани бежиз эмас.

Зулайхо БЕКМУРАТОВА

МАОШИНГИЗ ҚАНЧА,

Оиланинг тўнғич қизиман. Битта синглим ва укам бор. Ота-онам олий маълумотли бўлгани учун бизларни ҳам ўқитишди. Айниқса, дадам қиз болани олий маълумотли қилиш керак, нони бутун бўлади, дейди. Мен ва синглим узатилганимиздан сўнг, укамни ҳам уйлантирдик. Келинимиз касб-хунар коллежини тамомлаган бўлса-да, анчайин уддабурон, ҳаракатчан чиқиб қолди. Дадам келинимизни ҳам ўқитишга қарор қилди. У олти йил шартнома асосида ўқиб, рус филологияси факультетини тамомлади. Бу орада иккита фарзандли бўлди. Дадам ва укам унинг ўқиши учун пул топишга, онам невараларига ғамхўрлик қиларди. Баъзида шартнома пулини тўлаш учун қийналиб, қариндошлардан қарз олишга ҳам тўғри келарди. Бир куни уйга борсам, дадам ишдан келиб қолди. Туфлиси қайта-қайта ямалаверганидан киядиган сиёқи қолмабди. Янги олиб қийсангиз бўлмайдими, десам, аввал келинни ўқитиб, маълумотли қилиб олайлик, кейин янги туфли олиб беради, деб ҳазиллашиб кўяқолди. Келинимиз Шоира магистратурани тугатгач, аввалига мактаб, сўнг касб-хунар коллежига ишга жойлашди. Келин ишга жойлашганидан сўнг, дадам нафақага чиқди. Энди эрхотин рўзгорни тортишар, деб умид қилгандик. Афсус...

Бир куни уйга борсам, онам хафа, келиндан шикоят қилиб қолди. Ҳар байрам арафаси уйига бориб, эғнига янги кийим кийиб келади. Қаердан олганини сўрасам, онам нафақа пулига олиб қўйибди, деб баҳона қилади. Қудам бронхит астмаининг оғир турига чалинган. Олган нафақа пули дори-дармонидан ортмаслигини яхши биламан, нега мени алдайди, деб нолиди. Онам ҳам, биз ҳам бунга ишонмадик, аммо арқонни узун ташлаб қўйдик. Ниҳоят

арқонни қозикқа боғлайдиган вақт етиб келди. Укамнинг яқин оғайнисининг хотини ҳам касб-хунар коллежида дарс берадиган. Гапдан гап чиқиб, хотинимнинг пластик картасига ҳар ой бир ярим миллионга яқин пул тушади, деб мактанбди. Бизни келинимизнинг маоши 900 минг сўмдан ошмас экан. Укам иккимиз келинга сездирмасдан паспорт ҳамда пластик карточкани олиб, банкка бордик. Компьютер пластик карточкага тушган пуллارнинг йиғиндиси қачон, қаерда ва соат неччида ечилганига кўрсатиб берди. Қоғоздаги ечилган пулни кўриб, укамнинг эсхонаси чиқиб кетди. Шоира ҳар ой бир миллион уч юз

минг сўм атрофида ойлик маош олган. Пул пластик карточкага келиб тушган, икки-уч кун ичида тўрт юз минг сўм пулни ечиб, картадаги пулни 900 минг сўмга тўғрилаб, сўнг укамга берар экан.

Бу воқеадан сўнг албатта, эр-хотин ўртасида жанжал келиб чиқди. Дадам

Сиз нима дейсиз?

жуда қаттиқ хафа бўлди, аммо бир оғиз сўз айтмади. Укам хотинидан ҳар ойда олиб қолган пуллари нималарга сарфлаганини талаб қилди. Келин айтиб беролмади. Укам даданнинг олдига олиб бориб, шармандангани чиқараман, деб оёқ тираб туриб олгач, Шоира бундан кейин алдамасликка сўз бериб, кечирим сўради. Шу билан ёниғлик қозон ёниғлигича қолди.

Аммо яқинда юз берган воқеа барчамизни уйлантириб қўйди. Ёзги таътилда келин уйдагиларга бир ярим миллион таътил пули олиб келиб берган.

Ноябрь ойида укам машинасига метан газ ўрнатиш учун кредит оладиган бўлди ва ҳужжатлар келиннинг номига расмийлаштирилди. Маошидан олинган маълумотномада пластик карточкага икки миллион пул тушганини кўрган укам бошини қайси деворга уришни билмаяпти. Насихат қилиш учун бир икки сўз айтиб, оғиз жуфтлагандим, келин ишлаганимдан кейин олишга ҳаққим бор, ҳамма аёллар ҳам эридан пул беркитади, деб терс ўғрилиб кетди. Тўғри, тан оламан, мен ҳам маошимдан 30-40 минг сўм пулни гилам тагига ташлаб қўяман. Уйда пул бўлмай қолганида ҳўжайиним, онаси беркитанларингизни беринг, ишлатиб турайлик, дейди. Менга алам қилгани ҳатто ўз болалари шамоллаб, шифохонага тушиб қолганида ҳам келин ёнидан бир сўм пул чиқариб ишлатмайди. Ота-онам укамга ёрдам бўлсан деб, нафақаларининг тийин-тийинигача рўзгорга сарфлашди. Хотинининг найрангларида виждони қийналган укам бошини қайси деворга уришни билмаяпти.

Мана шу воқеа сизнинг оилангизда юз берганида қандай йўл тутган бўлардингиз?

Моҳигул ХЎЖАНОСИРОВА,
Фарғона вилояти

ЭЛИ БОЙНИНГ — ЮРТИ БОЙ

А Бугун аҳолининг тадбиркорликка қизиқиши тобора ортиб бормоқда. Боиси, соҳани янада ривожлантириш борасида ҳукуматимиз томонидан ҳаётга тадбиқ этилаётган меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар ҳамда кенг кўламда олиб борилаётган саъй-ҳаракатлар бунда муҳим аҳамият касб этмоқда.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев 2016 йилнинг 14 декабрь куни Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисидаги нутқида халқ билан янада яқин бўлиш, аҳолини тадбиркорликка жалб қилиш, шу орқали, уларнинг турмуш фаровонлигини янада ошириш, ҳудудларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш, ишбилармонлик муҳитини тубдан яхшилаш мақсадида тижорат банкларининг олдига ҳам қатор вазифалар қўйиб, зарур йўл-йўриқлар ва кўрсатмалар берди.

“Агробанк” акциядорлик тижорат банки 2017 йил — “Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили”да амалга оширилиши зарур бўлган устувор вазифаларни белгилаб олди. Бу борада 2017 йилда мамлакатимизда хусусий тадбиркорлик ва ишбилармонлик муҳитини янада яхшилаш, аҳолининг банкка нисбатан ишончини ошириш, янги иш ўринлари ташкил этишни қўллаб-қувватлаш юзасидан амалга ошириладиган комплекс чора-тадбирлар дастури тасдиқланди.

Унга кўра
“Оддий

дан ташқари, Қорақалпоғистон Республикаси ва барча вилоят бошқармалари ҳамда мавжуд 177 филиалда аҳолини тадбиркорликка кенг жалб қилиш ва микрокредитлар бериш учун алоҳида бўлимлар иш бошлади. Ушбу янги бошқарма ва бўлимларга 577 нафар малакали мутахассис ишга қабул қилинди. Шунингдек, дастур ижросини сифатли ташкиллаштириш мақсадида 1878 нафар тажрибали банк ходими ҳам жалб этилди.

“Агробанк” АТБ аҳолининг шахсий томорқасидан самарали фойдаланишни ташкил этиш мақсадида 2017 йили ҳудудларимиздаги 1 мил-

га оширилаётган ислохотлар ва аҳолининг тадбиркорликка қизиқиши борасидаги махсус сўровномалар ҳам юборилмоқда. Айни кунга қадар 220 мингдан зиёд хонадонга ана шундай мактублар жўнатилди.

Ходимларимиз ҳар бир хонадонга кириб, уларнинг тадбиркорлик билан шуғулланиш бўйича имконият ва шароитларини ўрганмоқда. Уларнинг тадбиркорликка қизиқишларини оширишга қаратилган махсус намунавий бизнес лойиҳалар тарқатилмоқда. Фуқаролар йиғинлари ва банк биноларида махсус тадбиркорлик бурчалари ташкил этилмоқда.

Тадбиркорликка иштиёқи бор

— Оддий аҳолини тадбиркор қилиш борасида юртбошимиз томонидан кенг кўламли ишлар олиб борилаётганини кўриб, рости қувончим кўкка етди, — дейди паркентлик Дилноза Адашова. — Бунда тижорат банклари ва қишлоқ фуқаролар йиғинларининг ҳамкорликда ишлаши қўл келмоқда. Кўпдан буён имтиёзли кредит олиб тадбиркор бўлишни орзу қилардим. Шу мақсадда “Агробанк” Паркент филиалининг 7,4 миллион сўм кредити эвазига зотдор эчкилар сотиб олдим. Буни қарангки, эчки сутига харидорлар ҳам топилди. Кунлик даромад олишни бошладим.

лион 300 мингдан зиёд хонадонни қамраб олишни режалаштирган.

Аҳоли билан мулоқотларни ташкил этишга қаратилган махсус жадвал ишлаб чиқилди.

Шу асосда қишлоқ ҳамда маҳалла фуқаролар йиғинлари билан ҳамкорликда учрашувлар

оилаларнинг бизнес лойиҳалари банк филиаллари томонидан қисқа муддатда ўрганилиб, ҳужжатларни расмийлаштиришда кўмак берилмоқда. Тартиб асосида кредит ажратиш жараёнини ҳар бир кредитлаш тармоқ бошқармалари мунтазам кунлик мониторинг қилиб бормоқда.

Шу сабаб қисқа фурсатда 703 та аҳоли пунктлари ва мавзела-ридаги 75 мингдан зиёд хонадонда сўровлар ўтказилди. Ана шу сўров натижасида аҳолининг асосий қисми тадбиркорликнинг у ёки бу тури, айниқса, боғдорчилик, чорвачилик, хунармандчилик, касаначилик, хизмат кўрсатиш, сервис ва бошқа соҳалар билан шуғулланиш истагини билдирган.

— Халқ фаровонлигини ошириш учун тизимли ишлар йўлга қўйилаётир, — дейди ҳўжабодлик яхка тартибдаги тадбиркор Робия Исоқова. — Тижорат банклари аҳолига молиявий кўмак бераётгани таҳсинга лойиқ. “Агробанк”нинг Хўжабод филиалига бизнес лойиҳамни амалиётга жорий этиш бўйича мурожаат қилдим. Бизнес режам билан банк ходимлари танишгач, 24 миллион сўм кредит ажратди. Ҳозир қўшимча иш ўринлари яратиб, аҳолига сифатли хизмат кўрсатмоқдамиз.

Бу жараёнда шубҳасиз, ҳудуднинг имкониятини эътиборга олиш зарур. Бунда албатта, ҳудуднинг хомашёси ва меҳнат ресурслари, маҳаллий анъаналарига эътибор қаратилаётгани яхши самара бермоқда.

Хулоса ўрнида, Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг қуйидаги таъбирини келтириш ўринли, деб ўйлаймиз: “Банклар энди халқимизни тадбиркорликка, ишбилармонликка ўргатиши ва шунга етаклаши лозим бўлади”.

Бугунги кун талабларидан оғишмаган ҳолда оддий аҳолини тадбиркорликка кенг жалб этиш ва албатта қўлай ишбилармонлик муҳитини яратиш, мижозларга замонавий банк хизматлари ва зарур молиявий кўмак кўрсатиш “Агробанк” АТБнинг муҳим ва энг асосий вазифаси бўлиб қолади.

Хайрулла ХОЛТЎРАЕВ

аҳолини тадбиркор қилиш” шиори остида аҳолини соҳага янада кенгроқ жалб қилиш, уларнинг бу борадаги билим ва кўникмаларини ошириш, ташкилий ва молиявий қўллаб-қувватлаш борасида банкимиз амалий ишларни бошлаб юборди.

Жумладан, тасдиқланган комплекс дастурни амалиётга тўла тадбиқ этиш мақсадида банкнинг Марказий аппаратида махсус бошқарма ташкил этилди. Бун-

Оила Ҷамияти
Ижтимоий-
сиёсий,
маънавий-
маърифий
газета

Обуна индекси — 176

МУАССИСЛАР:

Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси,
“Болалар ва оилаларни қўллаб-қувватлаш” ассоциацияси
(Болалар жамғармаси) ва
“Соғлом авлод учун” халқаро
хайрия фонди

Бosh мухаррир: Воҳид Луқмонов

МАНЗИЛИМИЗ:

Тошкент — 100000.
Амир Темури кўчаси
1-тор кўча, 2-уй.

Қабулхона: (факс) 233-28-20,
Котибият: 233-04-35, 234-76-08

E-mail: oilavajamiat@mail.ru

Web-site: oila-va-jamiat.uz

Газета 2013 йил 20 мартда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 10-2995 рақами билан рўйхатга олинган. Буюртма Г — 126. Формати А-3, ҳажми 2 табоқ. Адади — 8102. Баҳоסי келишилган нархда.

Босишга топшириш вақти — 15:00 Топширилди — 15:00

Навбатчи муҳаррир: Б. Исмоилов
Навбатчи: Л. Саъдуллаева
Мусахҳиҳ: С. Сайдалимов
Саҳифаловчи: А. Маликов

Газета таҳририят компьютер марказида терилди ва саҳифаланди

ISSN 2010-7609

1 2 3 4 5